VIQUIPÈDIA

Cors

El **cors** és una llengua romànica parlada a Còrsega. És molt semblant a l'italià, i la majoria de lingüistes el consideren una variant del dialecte toscà, ara bé el cors actual és una mena de koiné entre aquest parlar toscà i el parlar sard que s'hi parla al Sud i que continua a Sardenya. Té uns 225.000 parlants (1990), que sovint l'usen només oralment, reservant l'italià o el francès per a l'expressió escrita.

Cors	
Corsu	
Altres noms	a lingua corsa
Tipus	llengua, llengua viva i llengua definitivament amenaçada
Parlants	
225.000 (1990) principalment a Sud d'Europa	
Parlants nadius	151.000 (2013)
Parlat a	França (illa de Còrsega) Itàlia (nord de la Sardenya).
Oficial a	Oficial a Sardenya i reconeguda llengua regional a Còrsega.
Autòcton de	Còrsega i Sardenya
Classificació lingüística	
llengües nostràtiques llengües euroasiàtiques llengües indoeuropees llengües itàliques llengües romàniques llengües italooccidentals llengües italodàlmates llengües italo-romanes centromeridionals	
Característiques	
Sistema d'escriptura	alfabet llatí
Institució de normalització	No està regulat
Nivell de vulnerabilitat	3 en perill
Codis	
ISO 639-1	co

Contingut

Dialectes

Característiques

Situació lingüística

Bibliografia

Referències

Enllaços externs

Dialectes

El cors es divideix en dos dialectes:

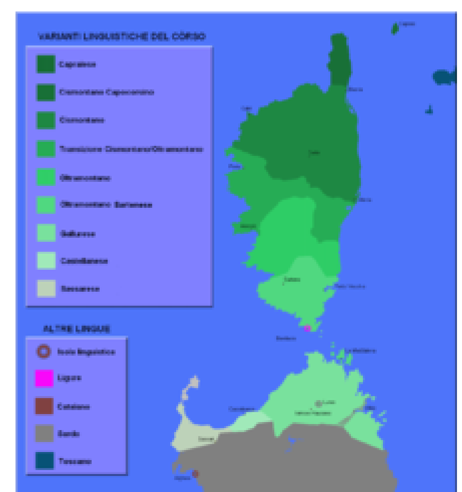
- *Cismuntanu*, parlat a Capicorsu, Bastia, Aleria, Corti i Balagna, amb una forta influència toscana.
- *Ultramuntanu*, parlat a Aiacciu, Vicu, Sartè i Bunifaziu, té una forta empremta del sard septentrional

Característiques

- Les I i U llargues llatines evolucionen en el cismuntà en É i Ó (*pélu, gola*) i en ultramuntà en Í i Ú (*pílu, gúla*); els límits d'aquesta divisió són entre el país de Sartena, Levie i Sta Lucia di Porti Vechju.
- El grup llatí LJ de *melju, palja* esdevé en ultramuntà *meddu, padda* i en cismuntà L'o LL mel'u o mellu i palla; el límit es troba entre Coti i Chiavari, Santa Maria de Siche, Palneca i Solenzara.

ISO 639-2	cos
ISO 639-3	cos (http://www-01.sil.org/iso639-3/documentation.asp?id=cos)
SIL	cos
Glottolog	cors1241 (http://glottolog.org/resource/languoid/id/cors1241)
Ethnologue.com	cos (http://www.ethnologue.com/language/cos)
UNESCO	340 (http://www.unesco.org/languages-atlas/en/atlasmap/language-id-340.html)
IETF	co
Endangeredlanguages.com	3171 (http://www.endangeredlanguages.com/lang/3171)

- Les consonants llatines C,T i P (locu, rota, nepote) esdevenen en ultramontà K, T i P (loku, rota, nipote) i en cismuntà G, D i B (logu, roda, ribode); el límit es troba entre Calcotoggio, Bocognano i Ghisonaccia.
- El grup llatí LL (collu) esdevé en ultramuntà DD (koddu) i en cismuntà LL (kollu). El límit es troba entre Calcatoggio, Ghisone i Aleria.
- A Bonifaziu encara es mantenen els trets ligurs importats el 1195, i a Cargise encara es mantenen trets grecs.
- Al Cismuntà, malgrat la influència toscana, es mantenen substrats similars al del sard, com:
- Manteniment de zones intermèdies on mantenen intacta la vocal tònica llatina (kuistu, kuillu, prummissa, duve, gunnu, nucí).
- Manté la DD en comptes de LL (iddu, idda, iddi, idde), (undu voli-no el vull, un da pigli-no l'agafo).
- Manté D després de N, com nonza (italià nozza) i mansa-massa.
- Fort substrat ligur: els sufixos –asco, -inco, els noms ètnics com Bisincu (d'Evisa), Urnasincu (d'Ornaso), Prupianincu (de Propiano), Sundincu (qui viu damunt) i Ghjundincu (qui viu dessota).
- També hi ha un substrat etrusc: tafone o zafna (italià buco), tarcanu (el millor)-tarxi, el verb falare (baixar) que prové del preindoeuropeu fala (Falerii, Fallerona).

Mapa de dialectes corsos

Situació lingüística

Es calculava que el 1981 el 75% dels corsos originaris de l'illa parlaven el cors. El creixement poblacional, però, és força baix per l'emigració forçada. Segons una enquesta de l'INSEE feta el 1977 sobre l'ús i coneixement de la llengua, donà uns resultats:

- 100% dels homes nats a l'illa parlen el cors
- 74% dels originaris d'Aiacciu.
- 84% dels de Bastia
- 80% de les dones nascudes a l'illa
- 78% dels nens.

Així, es calcula que el 79% dels caps de família de l'illa parlen cors, i el 59% dels fills el parlaven encara.

Durant el segle XIX, la llengua de cultura dels corsos fou l'italià toscà normatiu. La missa es feia en italià fins al 1925; fins i tot avui dia, el 40% de les televisions de l'illa reben la televisió italiana, i la segona llengua a l'institut més sol·licitada és l'italià.

Des del 1974 s'aplica la Llei Deixonne en l'ensenyament del cors, i des del 1988 el cors és ensenyat com a assignatura a totes les escoles de l'illa. També existeixen les E Cardelline, escoles maternals on l'ensenyament es fa totalment en cors, però no es disposa del seu nombre. Segons fonts nacionalistes, només el 20% dels nens de l'illa s'expressen habitualment en cors. També existeix la Universitat de Corti, gairebé alternativa, on es poden estudiar carreres de lletres amb algunes assignatures en cors.

Des del 1972 el grup Scola Corsa treballa per la difusió de la llengua en els mitjans de comunicació i a l'escola. D'aquesta manera, el 1996 hi havia 18.000 nens corsos que havien fet la primària en cors o bé l'havien estudiat a l'escola, i el 1998 augmentaren a un total de 27.459 nens corsos (el 85% de l'alumnat total de l'illa) que feien l'"ensenyament bilingüe". La llengua gaudeix d'un estatut particular: es garanteix l'ensenyament del cors en el sistema públic i s'ofereix un sistema bilingüe real. Des del 1998 el bilingüisme consisteix en tres hores setmanals en cors, i des del 2000 està previst l'ús rutinari del cors en l'organització dels horaris, un curs bilingüe en parvulari i 29 en primària (fins ara eren 17). Vegeu també: Literatura corsa.

El 2018 el president Macron va denegar l'oficialitat de la llengua corsa.[1]

Bibliografia

- FALCUCCI, Francesco Domenico. *Vocabolario dei dialetti della Corsica*. 1915
- MARCHETTI, Pascal. *Intricciate è cambiarine*. Éd. Beaulieu, 1971
- CECCALDI, Mathieu. *Dictionnaire corse-français*. Éditions Klincksieck, 1974
- MARCHETTI, Pascal. *Le corse sans peine (U corsu senza straziu)*. Chennevières sur Marne: Assimil, 1974
- MELILLO, A.M. *Profilo dei dialetti italiani: Corsica*. Pisa: Pacini Editore, 1977
- AGOSTINI, Pàulu Marìa. *L'usu di a nostra lingua*. 1984
- FUSINA, Jaques. *Les racines de la vie, La Corse naturelle*. Paris: Éditions CRITT/DRAE/DRT, 1991
- SAINT-BLANCAT, C. (a cura di). *La Corsica. Identità Etnico-Linguistica e Sviluppo*. Padova, CEDAM, 1993
- FUSINA, Jaques. *Parlons Corse*. Paris: Éditions L'Harmattan, 1999
- MARCHETTI, Pascal. *L'usu còrsu (diziunariu corsu-talianu-francese)*. Éditions Stamperia Sammarcelli, 2001
- DURAND, Olivier. *La lingua còrsa*. Brescia: Paideia Editrice, 2003 - ISBN 88-394-0674-3

Referències

1. «L'anàlisi d'Antoni Bassas: 'Bavegen amb Macron a Còrsega: «El francès és l'única llengua oficial»' (https://www.ara.cat/analisi/analisi-Bassas-bavegen-Macron-Corsega_0_1957604345.html)» (en català). *Ara.cat*.

Enllaços externs

- Banca dati INFCOR/ADECEC di a lingua corsa (http://infcor.adecec.net/)
- Mètode per a aprendre el cors en línia (http://www.interromania.com/corsu-cismuntincu/impara-u-corsu/lezzioni)
- El cors, una llengua desconeguda, Béatrice Rodat (http://repositori.uji.es/xmlui/bitstream/handle/10234/5813/El%20cors.pdf?sequence=3)

A Wikimedia Commons (https://commons.wikimedia.org/wiki/P%C3%A0gina_principal?uselang=ca) hi ha contingut multimèdia relatiu a: ***Cors***

- Informació sobre **Cors** a la XV edició de l'*Ethnologue*, amb el codi “cos” (http://www.ethnologue.com/show_language.asp?code=cos) **(anglès)**
